

2030'da Kömürden Çıkış 102 Bin Hayatı Kurtaracak ve 3.1 Trilyon TL'lik Sağlık Maliyeti Ortadan Kalkacak
22 Aralık 2022, İstanbul ve Brüksel

- **Sağlık ve Çevre Birliği HEAL, '2030 Kömürden Çıkışın Türkiye İçin Sağlık Faydaları' başlıklı araştırmasını yayınladı.**
- **Çalışmaya göre, kömürle çalışan elektrik santralleri 2030 yılına kadar kapatılırsa 102 bin 601 erken ölüm, 30 bin 975 erken doğum engellenebilir.**
- **Yaklaşık 420 bin çocuk, 67 bin yetişkin bronşitten korunabilir.**
- **Santrallerin yaklaşık 20 yıl erken kapatılması halinde kömüre bağlı hava kirliliğinin neden olduğu hastalıklar için yapılan 3,1 trilyon TL'lik sağlık harcamasının önüne geçilebilir. Bu rakam Türkiye'nin 12,5 yıllık sağlık harcamasına denk.**

Sağlık ve Çevre Birliği HEAL'in (Health and Environment Alliance) hazırladığı 'Kronik Kömürü İyileştirmek: 2030 Kömürden Çıkışın Türkiye İçin Sağlık Faydaları' başlıklı araştırma, kömürlü termik santrallerinin izin sürelerinin sona ereceği 2050 yılı yerine 2030'a kadar kapatılmasıyla önlenebilecek ölümler, hastalıklar ve sağlık maliyeti tasarruflarını ortaya koyuyor. Çalışmada iki farklı senaryo ortaya koyuluyor: Kömür santrallerinin üretim lisanslarının bittiği, yani santrallerin kapanacağı tarih baz senaryo olarak ele alınırken, 2030 senaryosunda yediyıl içinde Türkiye'deki kömür santrallerinin kapanması halinde önlenebilecek hastalıklar, erken ölüm oranların düşüşü ve sağlık maliyetlerindeki gerileme inceleniyor.

Fosil yakıtların tetiklediği iklim değişikliği, insan sağlığına doğrudan etkisi olan temiz hava, güvenli içme suyu, yeterli gıda ve güvenli barınmayı da etkiliyor. Dünyada yapılan araştırmalar iklim değişikliğinin, 2030 ile 2050 yılları arasında dünya genelinde yetersiz beslenme, sıtma, ishal ve sıcak stresinden kaynaklanan yaklaşık 250 bin ek ölüme neden olacağını öngörüyor. İnsan sağlığına doğrudan verilen zararın maliyetinin (tarım, su ve atık tahliyesi gibi sağlığı belirleyen sektörlerdeki maliyetler hariç), 2030 yılına kadar yılda 2 ile 4 milyar ABD doları arasında olacağı tahmin ediliyor.

'Kronik Kömürü İyileştirmek: 2030 Kömürden Çıkışın Türkiye İçin Sağlık Faydaları' çalışması ise Türkiye'deki durumu gözler önüne seriyor. 1990-2020 yılları arasında Türkiye'de kömüre dayalı elektrik üretiminin yüzde 459, elektrik sektörü kaynaklı sera gazı emisyonlarının ise yüzde 323 oranında arttığını belirtiyor ve bunun sağlık üzerinde çok ciddi olumsuz etki yarattığı ifade ediliyor. Türkiye'deki kömür santrallerinin önümüzdeki yediyıl içinde kapatılmasıyla 102 bin 601 erken ölüm, 30 bin 975 erken doğum, 67 bin 108 yetişkin bronşiti engellenebilir.

Aynı zamanda 114 bin 683 hastaneye başvuru, 27 milyon 606 iş günü kaybı ve 231 milyon 333 bin hastanede geçirilen gün önlenebilir. Önümüzdeki yediyıl içinde kömür santralleri kapatılırsa, astım hastası çocukların 3 milyon 772 bin gün astım ve bronşit semptomu göstermesinin önüne geçilebilir, diğer yandan 419 bin 835 çocuk bronşitten korunabilir.

Ayrıca 2030'a kadar kömür santrallerin kapatılması halinde, bu sorunların getireceği 3,1 trilyon TL (194 milyar euro) sağlık maliyeti ortadan kaldırılabilir.

KÖMÜRDEN ÇIKIŞ GECİKİRSE ÖLÜM ORANI 7 KAT ARTACAK

HEAL Türkiye Sağlık ve Enerji Politikaları Kıdemli Danışmanı Funda Gacal, “Türkiye 2030 yılına kadar kömürden çıkmayı tercih ederse, 102 bin 601 erken ölüm önlenir. Bu rakam, her yıl Türkiye’de trafik kazalarında hayatını kaybedenlerden 20 kat fazla. Sağlık sistemi üzerindeki maliyetini de göz ardı etmemek gerekiyor. 2020 yılında Türkiye’nin sağlık harcaması 250 milyar TL (15,5 milyar euro) oldu. Önümüzdeki yediyılda kömürden çıkılırsa bu rakamın 12,5 katı kadar sağlık harcaması önlenir” dedi.

Kömür santrallerinin 2030’a kadar kapatılmayıp sürecin 2050 yılına sarkması durumunda ise Türkiye ağır sağlık sorunları ve sağlık maliyeti ile karşı karşıya kalacak. 2030 yılına kıyasla 2050’de erken ölüm oranı yedikat, sağlık maliyeti, hastaneye yatış ve iş gücü kaybı altıkat artacak.

Gacal, Çanakkale, Adana, Hatay, Kütahya, Maraş, Muğla ve Zonguldak’ta halen faaliyette olan kömür santrallerini üzerinde çalışma yaparak sağlık üzerine etkilerini ortaya koyduklarını söyledi.

Çanakkale’deki beş kömürlü termik santralin 2030 yılına kadar kapatılması halinde, her 100 erken ölümden 90’ı önlenir. Sağlık maliyetleri ise yüzde 87 oranında, yaklaşık 29 milyar eurodan 4 milyar euroya düşecek.

Adana ve Hatay’daki Atlas, Hunutlu, Sugözü ve Tufanbeyli’deki kömür santralleri devre dışı bırakılırsa, her 100 erken ölümden 86’sı önlenir. Sağlık maliyetleri ise yüzde 82 oranında, 34 milyar eurodan 6 milyar euroya inecek.

Kütahya’daki üçkömürlü termik santralin 2030 yılına kadar kapatılmasıyla, her 100 erken ölümden 88’nin önüne geçebilir. Sağlık maliyetleri ise yüzde 82 oranında, yaklaşık 24 milyar eurodan 4 milyar euroya gerileyecek.

Maraş’taki Afşin Elbistan A ve B kömürlü termik santrali üretimi durdurduğunda her 100 erken ölümden 83’ü önlenir. 9 milyar euro olan sağlık maliyeti yüzde 80 oranında düşerek 2 milyar euroya gerileyecek.

Muğla’daki üç kömürlü termik santralinin çalışmasına son verilmesi, her 100 erken ölümden 88’ini engelleyebilir. Sağlık maliyetleri ise yüzde 84 oranında düşerek, 36 milyar eurodan 6 milyar euroya inecek.

Zonguldak’taki dörtkömürlü termik santralinin faaliyetinin sona erdirilmesiyle her 100 erken ölümden 88’i önlenir. Sağlık maliyetleride yüzde 85 düşerek, 37 milyar eurodan 5 milyar euroya gerileyecek.

KARAR VERİCİLERE ÇAĞRI

Halk Sağlığı Uzmanı Dr. Melike Yavuz ise şunları söyledi: Kirli hava insan sağlığını doğrudan olumsuz etkiliyor. Bu rapor, her türlü arıtma sistemi kullanılsa dahi termik santrallerin 2050’ye kadar faaliyette kalması halinde ortaya çıkacak sağlık maliyetlerine odaklanıyor. Tedbir alınmaması durumunda gelecekte çok daha ağır sağlık sorunları ve dolayısıyla bunlara bağlı olarak artacak sağlık giderleriyle karşı karşıya kalacağız.”

Çalışmada ayrıca sağlık kurumlarının ve uzmanların kömür ve enerji üretiminin sağlık üzerindeki etkileri ve maliyetleri hakkındaki tartışmalarına işaret edildi. Sağlık Bakanlığı gibi kamu kurumlarının da temiz havaya, kömür kirliliğini azaltmaya ve kömür kullanımını sonlandırmayı amaçlayan enerji ve iklim politikalarına katkı sunması gerektiğine dikkat çekildi.

HEAL'ın karar vericilere çağrıda bulunarak mevcut kömürlü termik santralleri için en geç 2030 yılı olmak üzere, kapatılma tarihlerinin belirlenmesi ve yeni kömürlü termik santral inşa edilmemesini istedi. Diğer yandan enerji seçimi yapılırken, sağlık ve çevre etkisinin kısa ve uzun olarak ekonomik maliyet analizleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiği vurgulandı. Elektrik sektörü kaynaklı emisyonlarının da şeffaf olarak raporlanması ve bilimsel değerlendirmelere olanak sağlanması gerektiğine dikkat çeken HEAL, diğer taleplerini şöyle sıraladı:

Nüfusun sağlık durumu ile yerel düzeyde hastalık vakalarına ilişkin istatistikleri kamuya açılmalı. Ekonomi, enerji ve çevre mevzuatları ve stratejileri birbirleriyle ilişkilendirilerek enerji sektörü planlaması geliştirilmeli. Sürdürülebilir, yenilenebilir enerji ve enerji tasarrufu modelleri tercih edilmeli.

Raporun tamamına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz

<https://www.env-health.org/?p=6774&preview=true>

İletişim

Leyla Karakoç- 533 212 46 34 / Yeşim Kasap- 532 466 01 14

Sağlık ve Çevre Birliği (HEAL) çevrenin insan sağlığına etkilerini Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerde ve küresel ölçekte çalışan, Avrupa'nın önde gelen kar amacı gütmeyen kurumlardan birisidir. HEAL halk ve gezegen sağlığının iyileştirilmesini destekleyen, çevre kirliliğinden etkilenen grupları koruyan politika ve mevzuatların oluşturulması ve çevre hareketlerinin sağlığa yararı hakkında farkındalık oluşturmak için çalışır.

HEAL 80'den fazla üye kuruluşu ile Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi'ndeki 53 ülkeden 200 milyondan fazla insanı; uluslararası, ulusal ve yerel ölçekte yer alan sağlık çalışanlarını, kar amacı gütmeyen sağlık sigortacılarını, hastaları, vatandaşları, kadın gruplarını, gençlik gruplarını ve çevre uzmanlarını temsil eder.

Bir birlik olarak HEAL hastalıkların önlenmesini teşvik etmek; düşük karbonlu, zehirli maddelerden arınmış (toksiksiz), adaletli ve sağlıklı bir geleceği desteklemek için sağlık dünyasının sunduğu bağımsız uzmanlık ve kanıtları AB ve küresel ölçekte karar alma mekanizmalarına sunar.

HEAL AB Şeffaflık Sicil Numarası: 00723343929-96

<https://www.env-health.org/>